

Dosarul nr. 2rac-113/21

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani (jud. S. Godorogea)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. Iu. Grosu, E. Rățoi, A. Ciobanu)

DECIZIE

10 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Vilata-Agro”,

în cauza civilă, la cererile de chemare în judecată depuse de Societatea cu Răspundere Limitată „Vilata-Agro” împotriva Companiei de Asigurări „Asterra Grup” Societate pe Acțiuni cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 19 noiembrie 2020 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Compania de Asigurări „Asterra Grup” Societate pe Acțiuni și a fost casată parțial hotărârea din 06 februarie 2020 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani,

constată:

La data de 13 octombrie 2017, SRL „Vilata-Agro” a depus cerere de chemare în judecată împotriva CA „Asterra Grup” SA cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 23 mai 2016 a încheiat cu CA „Asterra Grup” SA contractul ARCA 0101/16 AG2 de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole, prin care a fost asigurată recolta de porumb pe o suprafață de 140 ha și de soia pe o suprafață de 47 ha, suma totală de asigurare constituind 2 665 000 de lei.

Conform pct. 2.1 din contractul de asigurare, obiectul asigurării reprezintă

interesele patrimoniale ce nu contravin legislației RM, corelate cu bunuri ale persoanelor fizice și ale persoanelor juridice.

Pct. 2.3 prevede că asigurătorul acordă protecție de asigurare cu subvenționarea primelor de asigurare a culturilor și riscurilor enumerate, în următoarele mărimi (în temeiul cererii Asiguratului):

- porumb: suprafața 78 ha, suma asigurată – 1 092 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11 %, prima de asigurare – 120 120 de lei;

- porumb: suprafața 62 ha, suma asigurată – 868 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11 %, prima de asigurare – 95 480 de lei;

- soia: suprafața 27 ha, suma asigurată – 405 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 12 %, prima de asigurare – 48 600 de lei;

- soia: suprafața 20 ha, suma asigurată – 300 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11,5 %, prima de asigurare – 34 500 de lei.

În total suma asigurată constituie 2 665 000 de lei, iar prima de asigurare – 298 700 de lei.

Reclamanta a menționat că prin actele cu privire la constatarea afectării culturilor de porumb din 27 septembrie 2016 și actele cu privire la constatarea afectării culturilor de soia din 23 noiembrie 2016, s-a constatat faptul afectării acestor culturi pe toate suprafețele asigurate din cauza secetei excesive, iar, prin actele cu privire la calcularea recoltei după producerea riscului asigurat, a fost calculată roada obținută de pe aceste suprafețe și respectiv, roada necăpătată în rezultatul survenirii cazului asigurat.

A susținut că prin notificarea nr.103/03 din 31 martie 2017, CA „Asterra Grup” SA i-a comunicat că refuză achitarea despăgubirilor de asigurare. Unul din motivele invocate este precum că, conform datelor oficiale SRL „Vilata-Agro” nu a obținut în ultimii ani roada medie la porumb de 7 000 kg/ha, fapt ce a dus în eroare compania de asigurare, considerent din care a efectuat calculul pagubei reieșind din roada medie de 4 000 kg/ha.

Reclamanta consideră că aceste argumente sunt neîntemeiate atâta timp cât la semnarea contractului asigurătorul nu a invocat obiecții la roada medie pentru care se încheie contractul de asigurare și l-a semnat fără rezerve. Datele despre roada medie la porumb sunt publice și oricine, inclusiv asigurătorul, are acces la această informație. Este evident că asigurătorul, care are o vechime deja de activitate în acest domeniu, este la curent cu aceste date și nu poate fi imputat asiguratului că a prezentat date false. Din contra, contractul de asigurare a fost încheiat și din motivul că SRL „Vilata-Agro” a avut pierderi în anii precedenți din cauza secetei și a hotărât să se asigure de o eventuală pierdere a roadei în anul 2016.

A invocat că potrivit datelor institutelor de fitotehnie, roada de porumb care poate

fi obținută este cu mult peste cea de 7 tone/ha, cu condiția respectării tehnologiei de prelucrare a terenului și a tuturor lucrărilor, condiție respectată de reclamantă, fapt ce se confirmă prin certificatele privind cheltuielile efectuate.

Astfel, până în prezent, contrar prevederilor legale în vigoare, CA „Asterra Grup” SA nu a achitat despăgubirea de asigurare ca urmare a producerii cazului asigurat.

La calcularea pagubelor în urma producerii riscului asigurat, reieșind din condițiile de asigurare, suprafața asigurată, costul producției, suma asigurată, pierderilor de roadă și franchiza prevăzută de contract, reclamanta a efectuat un calcul al despăgubirii de asigurare de care poate beneficia:

1) Terenul cu porumb (78 ha)

- Suma asigurată - 1 092 000 lei;
- Franșiza (30%) - 327 600 lei;
- Roda asigurată - 7 000 kg/ha;
- Prețul mediu pe piață - 2 lei/kg;
- Roda obținută – 3 530 kg/ha (conform actului de calcul a recoltei);
- Pierderi roadă la 1 ha: 7 000 kg – 3 530 kg = 3 470 kg;
- Valoarea roadei ratate 3 470 kg x 2 lei x 78 ha = 541 320 lei;
- Valoarea despăgubirilor – 541 320 lei – 327 200 lei = 213 720 lei.

2) Terenul cu porumb (62 ha)

- Suma asigurată - 868 000 lei;
- Franșiza (30%) – 260 400 lei;
- Roda asigurată – 7 000 kg/ha;
- Prețul mediu pe piață - 2 lei/kg;
- Roda obținută – 2 640 kg/ha (conform actului de calcul a recoltei);
- Pierderi de la roadă la 1 ha: 7 000 kg – 2 640 kg = 4 360 kg;
- Costul roadei ratate 4 360 kg x 2 lei x 62 ha = 540 640 lei;
- Valoarea despăgubirilor: 540 640 lei – 260 400 lei = 280 240 lei.

3) Terenul cu soia (27 ha)

- Suma asigurată - 405 000 lei;
- Franșiza (30%)- 121 500 lei;
- Roda asigurată – 5 000 kg/ha;
- Prețul mediu pe piață - 3 lei/kg;
- Roda obținută - 3 340 kg/ha (conform actului de calcul a recoltei);
- Pierderi roadă la 1 ha: 5 000 kg – 3 340 kg = 1 660 kg;
- Valoarea roadei ratate 1 660 kg x 3 lei x 27 ha = 134 460 lei;
- Valoarea despăgubirilor – 134 460 lei – 121 500 lei = 12 960 lei;

4) Terenul cu soia (20 ha)

- Suma asigurată - 300 000 lei;
- Franșiza (30%) - 90 000 lei;
- Roda asigurată - 5 000 kg/ha;
- Prețul mediu pe piață - 3 lei/kg;

-Roada obținută - 1 420 kg/ha (conform actului de calcul a recoltei);

-Pierderi roadă la 1 ha: 5 000 kg – 1 420 kg = 3 580 kg;

-Valoarea roadei ratate 1 660 kg x 3 lei x 27 ha = 143 200 lei;

-Valoarea despăgubirilor – 143 200 lei – 90 000 lei = 53 200 lei.

Astfel, suma totală a despăgubirilor constituie 213 720 lei + 280 240 lei + 12 960 lei + 53 200 lei = 560 120 de lei.

SRL „Vilata-Agro” a declarat că prin comportamentul său, pârâta încalcă obligațiile asumate prin contractul de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole nr. ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016, fapt pe care îl consideră inacceptabil.

A mai indicat că, conform pct. 8.2 din contract, în cazul reținerii memotivate a plății despăgubirilor de asigurare, la cererea asiguratului, asigurătorul va plăti penalități în mărime de 0,1% din suma despăgubirii pentru fiecare zi depășită. Conform pct. 8.1 termenul de achitare este de până la 15 zile de la estimarea definitivă a mărimii daunei. Actele cu privire la constatarea afectării roadei asigurate au fost întocmite la terenurile cu porumb la data de 27 septembrie 2016, iar la soia - 23 noiembrie 2016. Deci, termenul de achitare a despăgubirii pentru porumb a expirat la 12 octombrie 2016, iar pentru soia - la 08 decembrie 2016.

A afirmat că, pe perioada întârzierii, luînd în calcul termenul de 180 de zile prevăzut la art. 268 lit. a) din Codul civil, care a fost depășit pentru ambele culturi, s-a acumulat o penalitate în mărime de 100 821,60 de lei.

În afară de aceasta, conform art. 619 alin. (1) din Codul civil, reieșind din faptul că pârâta nu și-a onorat cu bună-credință obligațiile asumate prin contractul de asigurare, reclamanta consideră că, de la acesta urmează să fie încasată și dobânda de întârziere, care conform calculului la data de 27 iulie 2017 constituie 55 134,06 lei pentru porumb și 5 925,40 de lei pentru soia, în total 61 059,46 de lei.

A solicitat încasarea din contul CA „Asterra Grup” SA în beneficiul său a sumei de 560 120 de lei cu titlu de despăguburi de asigurare conform contractului ARCA 0101/16 AG2 de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole din 23 mai 2016, sumei de 100 821,60 de lei cu titlu de penalitate și a sumei de 61 059,46 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, precum și a tuturor cheltuielilor de judecată.

La data de 17 octombrie 2017, SRL „Vilata-Agro” a mai depus o cerere de chemare în judecată împotriva CA „Asterra Grup” SA cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că la 25 noiembrie 2015, a încheiat cu CA „Asterra Grup” SA contractul ARCA 0102-3/15 AG2 de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole, prin care a fost asigurată recolta de rapiță de toamnă pe o suprafață de 100 ha și de orz de toamnă pe o suprafață de 100 ha, suma totală de asigurare constituind 3 520 000 de lei.

Conform pct. 2.1 din contractul de asigurare, obiectul asigurării reprezintă interesele patrimoniale ce nu contravin legislației RM, corelate cu bunuri ale persoanelor fizice și ale persoanelor juridice.

Pct. 2.3 prevede că asigurătorul acordă protecție de asigurare cu subvenționarea primelor de asigurare a culturilor și riscurilor enumerate, în următoarele mărimi (în temeiul cererii Asiguratului):

- orz de toamnă: suprafața 100 ha, suma asigurată – 900 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11 %, prima de asigurare – totală 99 000 de lei, inclusiv cota asiguratului 49 500 de lei;

- rapiță de toamnă: suprafața 100 ha, suma asigurată – 1 440 000 de lei, riscurile asigurate – înghețul de toamnă și grindina, tariful de asigurare (sumar) - 14 %, prima de asigurare – totală 201 600 de lei, inclusiv cota asiguratului 100 800 de lei;

În total suma asigurată constituie 2 340 000 de lei, iar prima de asigurare – 300 600 de lei, inclusiv cota asiguratului 150 300 de lei.

A relatat că, potrivit informației de la Serviciul Hidrometeorologic de Stat nr. 08/2040 din 20 septembrie 2017, temperatura minimă a aerului în luna ianuarie 2016 în raionul Rîșcani a coborât pînă la -18,5 °C. Acest fapt a efectuat cultura de rapiță, care a fost pierdută integral.

A menționat că reprezentanții CA „Asterra Grup” SA au ieșit la fața locului, unde prin act cu privire la constatarea afectării culturilor de rapiță de toamnă, s-a constatat faptul afectării acestei culturi pe toată suprafața asigurată. Aceste documente se păstrează la asigurător și nu dispune de ele.

Reclamanta a invocat că pînă în prezent, pârâta nu a achitatat despăgubirea de asigurare ca urmare a producerii cazului asigurat.

La calcularea pagubelor în urma producerii riscului asigurat, reieșind din condițiile de asigurare, suprafața asigurată, costul producției, suma asigurată, perderilor de roadă și franchiza prevzută de contract, reclamanta a efectuat un calcul al despăgubirii de asigurare de care poate beneficia:

Terenul cu rapiță de toamnă (100 ha)

- Suma asigurată – 1 440 000 de lei;

- Franchiza (30%) – 432 000 de lei;

- Roada asigurată – 2 400 kg/ha;

- Prețul mediu pe piață – 6 lei/kg;

- Roada obținută – 0 kg/ha;

- Pierderi roadă la 1 ha: 2 400 kg – 0 kg = 2 400 kg;

- Valoarea roadei ratate 2 400 kg x 6 lei x 100 ha = 1 440 000 de lei;

- Valoarea despăgubirilor – 1 440 000 lei - 432 000 lei = 1 008 000 de lei.

Astfel, suma totală a despăgubirii constituie 1 008 000 de lei.

A solicitat încasarea din contul CA „Asterra Grup” SA în beneficiul său a sumei de 1 008 000 de lei cu titlu de despăgubire de asigurare conform contractului ARCA 0102-3/15 AG2 din 25 noiembrie 2015 de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole și a tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 24 ianuarie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, cauzele civile au fost conexe într-un singur proces.

Prin hotărârea din 06 februarie 2020 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea depusă de SRL „Vilata-Agro” împotriva CA „Asterra Grup” SA cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere în temeiul contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016. S-a încasat de la CA „Asterra Grup” SA în beneficiul SRL „Vilata-Agro”, conform contractului ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016 datorita în sumă de 722 001,06 lei, care constă din: 560 120 de lei – despăgubire de asigurare, 100 821,60 de lei – penalitate, 61059,46 de lei - dobândă de întârziere, precum și cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat - 16803 de lei și cheltuieli de asistență juridică – 5000 de lei. De asemenea, s-a încasat de la CA „Asterra Grup” SA în beneficiul statului suma de 4857,03 lei cu titlu de taxă de stat. Acțiunea depusă de SRL „Vilata-Agro” împotriva CA „Asterra Grup” SA cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare conform contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0102-3/15 AG2 din 25 noiembrie 2015, a fost respinsă ca nefondată.

La data de 10 februarie 2020 CA „Asterra Grup” SA a declarat apel împotriva hotărârii din 06 februarie 2020 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii în partea admiterii acțiunii și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 19 noiembrie 2020 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de CA „Asterra Grup” SA și a fost casată parțial hotărârea din 06 februarie 2020 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani în partea admiterii acțiunii cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere în temeiul contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută. S-a încasat de la SRL „Vilata-Agro” în beneficiul CA „Asterra Grup” SA cheltuielile de judecată în sumă de 8 642,77 de lei.

Prin încheierea din 18 decembrie 2020 a Curții de Apel Bălți, a fost corectată eroarea de ordin tehnic din dispozitivul deciziei din 19 noiembrie 2020 admisă la cheltuielile de judecată încasate de la SRL „Vilata-Agro” în beneficiul CA „Asterra Grup” SA, suma de 8642,77 de lei fiind înlocuită cu suma corectă de 3642,77 de lei.

La data de 19 februarie 2021 SRL „Vilata-Agro” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 19 noiembrie 2020 a Curții de Apel Bălți și menținerea hotărârii din 06 februarie 2020 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, precum și a interpretat în mod eronat legea.

Consideră că prima instanță a examinat cauza multiaspectual și obiectiv, a dat o apreciere justă a probelor administrate în cadrul cercetării judecătorești și a pronunțat în rezultat o hotărâre legală.

Cu referire la poziția companiei de asigurări în prima instanță, recurenta a indicat că intimata nu neagă de fapt existența cazului asigurat, ci doar invocă temeiurile care în opinia lor i-ar exonera de la plata despăgubirilor, ceea ce denotă asupra unei poziții de rea-credință pe caz, interpretând sub alt aspect clauzele contractuale și normele legale.

A menționat că prima instanță corect a interpretat conținutul contractelor de asigurare, precum și prevederile Legii privind asigurarea subvențională a riscurilor de producție în agricultură nr. 243 din 08 iulie 2004. Astfel, prevederile art. 7 alin. (2) din Legea indicată, care stipulează situațiile care nu se consideră caz asigurat, nu sunt întrunite în speță, iar, intimata, conform alin. (3) al aceluiași articol, urma să argumenteze prin probe legale nerecunoașterea cazului asigurat, pe când ultima doar și-a exprimat dezacordul cu pretențiile înaintate în acțiune și ulterior, cu soluția primei instanțe.

Recurenta a afirmat că instanța de apel neîntemeiat a conchis că nu ar fi indicat recolta medie justă și a dus în eroare compania de asigurare, or, la momentul încheierii contractului de asigurare, CA „Asterra Grup” SA nu a solicitat date cu privire la roadă și nici nu a invocat că aceasta ar fi o condiție la încheierea contractului. Mai mult ca atât, conform pct. 5.3 lit. b) din contractul tip anexă la Hotărârea Guvernului nr. 217 din 24 februarie 2005, asiguratorul este în drept să ceară rezilierea contractului, inclusiv prin instanța judecătorească, dacă asiguratul nu a indicat corect și/sau a omis una sau mai multe împrejurări care influențează substanțial condițiile contractului, dacă la încheierea contractului întrebările asiguratorului au fost formulate în scris.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 19 noiembrie 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa SRL „Vilata-Agro” la data de 23 decembrie 2020 și a fost recepționată la 04 ianuarie 2021 (f.d. 103, 105 volumul II).

Astfel, recursul declarat la data de 19 februarie 2021, este în termen.

La 16 martie 2021, copia recursului a fost expediată în adresa intimetei CA „Asterra Grup” SA, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 129, 141, volumul II).

Referință nu a fost depusă.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 03 noiembrie 2021 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea deciziei

instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărîrea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 23 mai 2016 CA „Asterra Grup” SA, în calitate de asigurător și SRL „Vilata-Agro”, în calitate de asigurat, au încheiat contractul ARCA 0101/16 AG2 de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole, prin care a fost asigurată recolta de porumb pe o suprafață de 140 ha și de soia pe o suprafață de 47 ha, suma totală de asigurare constituind 2 665 000 de lei (f.d. 9-12, volumul I).

Conform pct. 2.1 și 2.2 din contractul de asigurare, obiectul asigurării reprezintă interesele patrimoniale ce nu contravin legislației RM, corelate cu bunuri ale persoanelor fizice și ale persoanelor juridice. În conformitate cu prezentul contract, asiguratul se obligă să achite asigurătorului prima de asigurare calculată în contract, iar ultimul se obligă la producerea riscului asigurat să achite asiguratului despăgubiri de asigurare în conformitate cu stipulările din prezentul contract.

Pct. 2.3 prevede că asigurătorul acordă protecție de asigurare cu subvenționarea primelor de asigurare a culturilor și riscurilor enumerate, în următoarele mărimi (în temeiul cererii asiguratului):

- porumb: suprafața 78 ha, suma asigurată – 1 092 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11 %, prima de asigurare – 120 120 de lei;

- porumb: suprafața 62 ha, suma asigurată – 868 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11 %, prima de asigurare – 95 480 de lei;

- soia: suprafața 27 ha, suma asigurată – 405 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 12 %, prima de asigurare – 48 600 de lei;

- soia: suprafața 20 ha, suma asigurată – 300 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11,5 %, prima de asigurare – 34 500 de lei.

În total suma asigurată constituie 2 665 000 de lei, iar prima de asigurare – 298 700 de lei, din care asiguratul achită 149 350 de lei.

Astfel, conform ordinului de plată nr. 200 din 24 mai 2016, SRL „Vilata-Agro” a achitat companiei de asigurare prima de asigurare în sumă 149 350 de lei (f.d. 14, volumul I).

Potrivit actelor cu privire la constatarea afectării culturilor de porumb din 27 septembrie 2016 și actelor cu privire la constatarea afectării culturilor de soia din 23 noiembrie 2016, semnate de către ambele părți, s-a constatat afectarea acestor culturi pe toate suprafețele asigurate din cauza secetei excesive, iar, prin actele cu privire la

calcularea recoltei după producerea riscului asigurat, a fost calculată roada obținută de pe aceste suprafețe și respectiv, roada necăpătată în rezultatul survenirii cazului asigurat (f.d. 15-22, volumul I).

Prin notificarea nr.103/03 din 31 martie 2017, CA „Asterra Grup” SA a refuzat să achite asiguratului SRL „Vilata-Agro” despăgubirile de asigurare, motivând că la încheierea contractului de asigurare, ultimul a prezentat date denaturate false privind productivitatea (cantitatea fizică) medie pe kg/ha a culturilor agricole – soia și porumb, care ulterior au influențat esențial asupra stabilirii mărimii despăgubirii de asigurare. Astfel, conform datelor oficiale SRL „Vilata-Agro” nu a obținut în ultimii ani roada medie la porumb de 7 000 kg/ha, fapt ce a dus în eroare compania de asigurare, considerent din care a efectuat calculul pagubei reieșind din roada medie de 4 000 kg/ha (f.d. 25-26, volumul I).

La 25 noiembrie 2015, SRL „Vilata-Agro” a încheiat cu CA „Asterra Grup” SA contractul ARCA 0102-3/15 AG2 de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole, prin care a fost asigurată recolta de rapiță de toamnă pe o suprafață de 100 ha și de orz de toamnă pe o suprafață de 100 ha, suma totală de asigurare constituind 3 520 000 de lei (f.d. 7-11, volumul II).

Conform pct. 2.3 din contractul de asigurare din 25 noiembrie 2015, asigurătorul acordă protecție de asigurare cu subvenționarea primelor de asigurare a culturilor și riscurilor enumerate, în următoarele mărimi (în temeiul cererii Asiguratului):

- orz de toamnă: suprafața 100 ha, suma asigurată – 900 000 de lei, riscurile asigurate – grindina și seceta excesivă, tariful de asigurare (sumar) - 11 %, prima de asigurare – totală 99 000 de lei, inclusiv cota asiguratului 49 500 de lei;

- rapiță de toamnă: suprafața 100 ha, suma asigurată – 1 440 000 de lei, riscurile asigurate – înghețul de toamnă și grindina, tariful de asigurare (sumar) - 14 %, prima de asigurare – totală 201 600 de lei, inclusiv cota asiguratului 100 800 de lei;

În total, suma asigurată constituie 2 340 000 de lei, iar prima de asigurare – 300 600 de lei, inclusiv cota asiguratului 150 300 de lei.

În conformitate cu pct. 8.2 din contractele de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole, în cazul reținerii nemotivate a plății despăgubirilor de asigurare, din motive neprevăzute în condițiile de asigurare, asiguratul poate solicita de la asigurător prin cerere achitarea unei penalități în mărime de 0,1 % din suma prevăzută pentru fiecare zi depășită.

Înaintând prezenta acțiune, SRL „Vilata-Agro” a solicitat încasarea de la CA „Asterra Grup” SA în beneficiul său, în temeiul contractului ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016 a sumei de 560 120 de lei cu titlu de despăgubiri de asigurare, sumei de 100 821,60 de lei cu titlu de penalitate și sumei de 61 059,46 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, iar, în temeiul contractului ARCA 0102-3/15 AG2 din 25 noiembrie 2015 - 1 008 000 de lei cu titlu de despăgubire de asigurare.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii depusă de SRL „Vilata-Agro” împotriva CA „Asterra Grup” SA cu

privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere în temeiul contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016 și a încasat de la CA „Asterra Grup” SA în beneficiul SRL „Vilata-Agro”, conform contractului ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016 datorita în sumă de 722 001,06 lei, care constă din: 560 120 de lei – despăgubire de asigurare, 100 821,60 de lei – penalitate, 61059,46 de lei - dobândă de întârziere, precum și cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat - 16803 de lei și cheltuieli de asistență juridică – 5000 de lei. Acțiunea depusă de SRL „Vilata-Agro” împotriva CA „Asterra Grup” SA cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare conform contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0102-3/15 AG2 din 25 noiembrie 2015, a fost respinsă ca nefondată, deoarece nu au fost prezentate probe care să confirme achitarea primei de asigurare.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de CA „Asterra Grup” SA, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia și a casat parțial hotărârea primei instanțe în partea admiterii acțiunii cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere în temeiul contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016, în această parte fiind pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută și s-a încasat de la SRL „Vilata-Agro” în beneficiul CA „Asterra Grup” SA cheltuielile de judecată în sumă de 3642,77 de lei.

Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs de către la SRL „Vilata-Agro”, care și-a exprimat dezacordul cu soluția instanței de apel în partea respingerii acțiunii cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere în temeiul contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Astfel, instanța de recurs va verifica legalitatea deciziei instanței de apel doar în partea respingerii acțiunii cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere în temeiul contractului de asigurare subvențională a recoltei culturilor agricole ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că decizia instanței de apel este întemeiată și legală.

Conform art. 514 din Codul civil (redacția până la 01 martie 2019), obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Potrivit art. 572 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Conform art. 1301 din Codul civil (redacția până la 01 martie 2019), prin contract de asigurare, asiguratul se obligă să plătească asigurătorului prima de asigurare, iar acesta se obligă să plătească, la producerea riscului asigurat, asiguratului sau unui terț (beneficiarului asigurării) suma asigurată ori despăgubirea, în limitele și în termenele convenite.

Prevederile art. 1316 alin. (1) lit. a) din Codul civil (redacția până la 01 martie 2019), asiguratul este obligat să informeze asigurătorul, la încheierea contractului, despre toate circumstanțele esențiale referitoare la mărimea riscului ce se asigură.

În conformitate cu art. 8 din Legea privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură nr. 243 din 08 iulie 2004, suma asigurată la asigurarea recoltei culturilor agricole și a plantațiilor multianuale se stabilește în baza valorii recoltei prognozate și a nivelului acoperirii de asigurare. Valoarea recoltei prognozate se calculează în baza recoltei medii prognozate la hectar și a prețului de piață al producției, stipulate prin acordul comun al asiguratului și asigurătorului. Calculul sumei asigurate se prezintă într-o anexă la contractul de asigurare, în care se indică sursele de informații privitor la recolta medie la hectar și la prețurile de piață. Această anexă este parte integrantă a contractului de asigurare și se semnează de ambele părți.

Reieșind din materialele cauzei, inclusiv din conținutul cererii de chemare în judecată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că la încheierea contractului de asigurare ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016, SRL „Vilata-Agro” a indicat că roada medie de porumb obținută în ultimii ani constituie 7 000 kg/ha, iar, cea de soia – 5000 kg, însă, fără a anexa la contract calculele recoltei medii asigurate a culturilor supuse asigurării și informația cu privire la prețurile de realizare pe ultimii trei ani până la asigurare, condiții stipulate în Anexa nr.1 din Regulamentul privind subvenționarea asigurării riscurilor de producție în agricultură, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 217 din 24 februarie 2005.

Astfel, conform Regulamentului menționat, în scopul estimării valorii recoltei prognozate și obținute și stabilirii sumei asigurate, precum și pentru calculul valorii daunelor, este necesară prezentarea informației cu privire la recolta medie la hectar pe ultimii trei ani obținută de asigurat, precum și pe raion și republică, cu indicarea surselor de informații.

Potrivit Raportului de expertiză extrajudiciară nr.6/19 din 20 noiembrie 2019 (f.d. 213-223, volumul I), întocmit de Biroul individual de expertiză judiciară „Cara Ecaterina”, s-a constatat că recolta medie a culturilor de porumb și soia pe ultimii 3 ani (2013-2015) în raionul Rîșcani, conform datelor Biroului Național de Statistică a Republicii Moldova, constituie: porumb pentru grăunțe – 3913 kg/ha și soia - 1467 kg/ha.

Expertul judiciar a stabilit că recolta medie a culturilor agroicole, indicată în

contractul ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016, a fost majorată comparativ cu datele din copiile rapoartelor statistice, prezentate de SRL „Vilata-Agro” pe ultimii 3 ani (2013-2015) și depășește indicii medii ale recoltei conform datelor statistice, prezentate de Biroul Național de Statistică, în mediu pe raionul Rîșcani. Astfel, recolta medie de porumb obținută de SRL „Vilata-Agro” a constituit 5019 kg/ha, iar, recolta de soia – 1619 kg/ha.

Pentru estimarea volumului total al recoltei de porumb și soia, obținute de fapt în anul 2016 de pe terenurile asigurate, reieșind din prevederile art. 11 alin. (6) din Legea privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură nr. 243 din 08 iulie 2004, SRL „Vilata-Agro” era obligată să prezinte documentele primare (facturile de expediție și facturile fiscale în original) în baza cărora a fost înregistrată în evidența contabilă recolta căpătată de pe fiecare sector asigurat.

În concluzie, expertul a indicat că, din motivul neprezentării de către SRL „Vilata-Agro” a actelor de depozitare și de comercializare a producției agricole (facturi de expediție sau facturi fiscale în original), în baza cărora a fost înregistrată în evidența contabilă recolta căpătată de pe fiecare sector asigurat, rapoartelor financiare și registrelor contabile, calculele despăgubirii de asigurare pe contractul de asigurare ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016 nu pot fi efectuate.

În circumstanțele expuse, instanța de recurs conchide că asiguratul SRL „Vilata-Agro” a dus în eroare asigurătorul CA „Asterra Grup” SA, prezentând la asigurare date eronate, în vederea determinării cazului asigurat și încasării unei despăgubiri mărite artificial. Or, recolta asigurată, indicată în contractul de asigurare, a fost majorată și depășește indicii medii pe raionul Rîșcani la cultura porumb cu 3 090 kg/ha, iar, indicii medii obținuți de întreprindere pe ultimii 3 ani cu 1 981 kg/ha, la fel și la cultura de soia recolta medie pe 3 ani de pe un hectar depășește indicii medii pe raionul Rîșcani cu 3 437 kg/ha, iar indicii medii a recoltei conform rapoartelor statistice prezentate de întreprindere cu 3 381 kg/ha.

Conform capitolului 9 din contractul de asigurare ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016, asigurătorul are dreptul să refuze integral sau parțial achitarea despăgubirii de asigurare, dacă asiguratul a prezentat documente (date) false sau a întreprins măsuri intenționate în vederea majorării prejudiciului sau majorarea neîntemeiată a despăgubirii de asigurare.

Iar, potrivit pct. 10.1 și 10.7 din contract, la încheierea contractului de asigurare, asiguratul este obligat să informeze asigurătorul cu bună-credință despre toate circumstanțele ce pot avea o importanță esențială la estimarea corectă a riscurilor. Neîndeplinirea de către asigurat a obligațiilor sale poate servi pentru asigurător drept temei de a nu achita despăgubiri de asigurare.

Prin urmare, este întemeiat refuzul CA „Asterra Grup” SA de a achita despăgubirea de asigurare în temeiul contractului de asigurare ARCA 0101/16 AG2 din 23 mai 2016, decizia instanța de apel cu privire la respingerea acțiunii fiind corectă și legală.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide:

Se respinge recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Vilata-Agro”.

Se menține decizia din 19 noiembrie 2020 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererile de chemare în judecată depuse de Societatea cu Răspundere Limitată „Vilata-Agro” împotriva Companiei de Asigurări „Asterra Grup” Societate pe Acțiuni cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și dobânzii de întârziere.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic